

ZARZĄDZENIE

Dnia 21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w przedmiocie wniosku obrońcy skazanego **M.J.** o wznowienie z urzędu postępowania o wznowienie zakończonego uprzednio zarządzeniem Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. akt III KO 86/24, o braku podstaw do wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt III KK 109/24, o oddaleniu kasacji obrońców skazanego jako oczywiście bezzasadnych, na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 *in fine* k.p.k. zarządził:

odmówić przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z urzędu jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

UZASADNIENIE

W dniu 7 stycznia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego M. J. sygnalizujące konieczność wznowienia z urzędu postępowania w sprawie zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt III KO 86/24, w której w dniu 22 sierpnia 2024 r. wydano zarządzenie o braku podstaw do wszczęcia przez Sąd Najwyższy procedury wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt III KK 109/24, o oddaleniu kasacji obrońców skazanego jako oczywiście

bezzasadnych, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 3 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. oraz uchylenia ww. zarządzenia Sądu Najwyższego. Jednocześnie obrońca skazanego wniosła o obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania o wznowienie postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu sygnalizacji obrońca skazanego w punktach 1-9 dosłownie powtórzyła argumentację zawartą w uprzednio złożonym wniosku o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego w sprawie III KO 86/24 zaś w punktach 10-14 wskazała na zaistnienie przesłanki uzasadniającej wznowienie postępowania z urzędu z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającej na nienależytej obsadzie sądu, który wydał zarządzenie z dnia 22 sierpnia 2024 r. w sprawie o sygn. akt III KO 86/24, o braku podstaw do wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego. Jak zaznaczyła w pkt. 12, "SSN Marek Motuk objął urząd sędziego Sądu Najwyższego w następstwie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co do której test niezależności od władzy ustawodawczej oraz wykonawczej ma wynik negatywny". W ostatnim z punktów skonstatowała, że skoro sędzia SN Marek Motuk uzyskał nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a następnie wydał zarządzenie o braku podstaw do wszczęcia przez Sąd Najwyższy procedury wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego, to stosownie do uchwały trzech Izb SN, jak również uwzględniając argumentację wyrażoną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), w wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19) oraz w wyroku z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20), uznać należało, że orzeczenie to jest obarczone wadą w postaci nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (k. 2-4).

Pismo to zostało zarejestrowane w repertorium "KO" pod sygn. III KO 2/25 jako sygnalizacja wznowienia z urzędu postępowania wobec zgłoszenia uchybienia

wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zarządzenie Przewodniczącego Wydziału III Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2025 r.). Na podstawie zarządzenia Prezesa Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2025 r. sprawa ta została przydzielona sędziemu referentowi, wyznaczonemu do składu jednoosobowego (k. 7).

Wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania, stanowiący – z uwagi na wskazanie uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k. – sygnalizację wznowienia z urzędu postępowania, jest niedopuszczalny z mocy ustawy. Nie jest bowiem możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym postanowieniem sądu o oddaleniu wniosku o wznowienie, stwierdzającym brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu, jak również odmawiającym przyjęcia wniosku wobec jego oczywistej bezzasadności.

Dlatego też należało w oparciu o treść przepisów art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 *in fine* k.p.k. – odpowiednio stosowanych na etapie postępowania o wznowienie postępowania (art. 545 § 1 k.p.k.) – odmówić jego przyjęcia.

Jedynie na marginesie – odnosząc się do twierdzeń wskazanych w uzasadnieniu wniosku obrońcy skazanego o wznowienie z urzędu postępowania o wznowienie – przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa i nauki procesu karnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2010 r., V KO 47/10, OSNKW 2010, z. 8, poz. 73; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2011 r., III KO 99/10, LEX nr 736767; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2016 r. LEX nr 206779 oraz D. Świecki (w:) D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, art. 540, LEX/el. 2018; J. Grajewski (w:) L. Paprzycki (red.), Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego, art. 540, LEX/el. 2015) wznowienie postępowania jest dopuszczalne w tych sprawach, które zostały zakończone prawomocnym orzeczeniem rozstrzygającym o przedmiocie procesu (czyli o odpowiedzialności karnej oskarżonego, odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie, ukaranie, tymczasowe aresztowanie i zatrzymanie oraz odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec

osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego) albo o dopuszczalności orzekania w tej kwestii, a więc tych postępowań, które dotyczą głównego, zasadniczego przedmiotu procesu karnego.

Wbrew twierdzeniom obrońcy skazanego wyrażonym w pkt. 11 uzasadnienia pisma sygnalizacyjnego, nie jest zatem możliwe, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, wznowienie samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o braku podstaw do wznowienia z urzędu, czyli tak jak w niniejszej sprawie zakończonego uprzednio zarządzeniem Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. akt III KO 86/24, o braku podstaw do wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt III KK 109/24, o oddaleniu kasacji obrońców skazanego jako oczywiście bezzasadnych. Przedmiotem samego postępowania o wznowienie nie jest bowiem odpowiedzialność karna oskarżonego, lecz stwierdzenie zasadności wskazanych we wniosku podstaw wznowieniowych. Nie jest to także postępowanie autonomiczne w stosunku do głównego przedmiotu procesu. W tym sensie nie ma ono charakteru autonomicznego i nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie karne.

Nie można zgodzić się z twierdzeniami obrońcy skazanego dotyczącymi możliwości wznowienia postępowania stwierdzającego brak podstaw do wznowienia postępowania. Wprawdzie w orzecznictwie wyrażany jest pogląd, że dopuszczalne jest wznowienie postępowania zakończonego wydaniem orzeczenia o stwierdzeniu braku podstaw do wznowienia postępowania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 r., sygn. III KO 96/09, jak również stanowisko Sądu Najwyższego zawarte m. in. w postanowieniu z 14 czerwca 2018 r., III KK 235/18) to jednak Sąd Najwyższy nie podziela stanowiska, iż ta kategoria orzeczeń należy do rzędu rozstrzygnięć objętych regulacją Rozdziału 56-go Kodeksu postępowania karnego - *Wznowienie postępowania*. Trafnie bowiem przyjmuje się w judykaturze, że cyt.: "[ni]e jest możliwe wznowienie, zarówno na wniosek strony, jak i z urzędu, samego postępowania o wznowienie, zakończonego uprzednio prawomocnym orzeczeniem sądu o oddaleniu wniosku strony lub o braku podstaw do wznowienia *ex officio*" (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2010 r. V KO 47/10, oraz zaprezentowaną tam szerzej argumentację;

tak również — m. in. — postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2013 r. II KO 17/13 czy zarządzenie sędziego Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 46/22).

Marginesowo tylko zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 542 § 3 k.p.k. uchybienia ujęte w art. 439 § 1 k.p.k. stanowią przyczyny wznowienia postępowania karnego z urzędu, przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w art. 439 § 1 pkt 9 - 11 k.p.k. może nastąpić tylko na korzyść skazanego. Jak słusznie zatem wskazał Sąd Najwyższy w sprawie III KO 86/24, brak było podstaw do podjęcia działań z urzędu przez Sąd Najwyższy w przedmiocie wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonych postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt III KK 109/24. Instytucja wznowienia postępowania, jak wskazano już wyżej, dotyczy bowiem postępowania sądowego rozstrzygającego w zakresie odpowiedzialności karnej oskarżonego. Tymczasem postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt III KK 109/24, o oddaleniu kasacji obrońców skazanego jako oczywiście bezzasadnych, nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w zakresie odnoszącym się do jego odpowiedzialności karnej. Takim orzeczeniem jest - pierwotny w stosunku do niego - wyrok skazujący Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 15 lipca 2022 r., sygn. akt II K 1178/21, zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 26 maja 2023 r., sygn. akt IX Ka 1743/22, od którego obrońcy skazanego wnieśli kasację.

Jak podkreślono w uchwale Pełnego Składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2000 r., sygn. akt IKZP 37/2000, zam. OSNKW 2000, z. 9 - 10, poz. 78, oddalenie kasacji jest jakościowo czymś zupełnie odmiennym niż utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy. Oddalając kasację sąd orzeka jedynie o niezasadności wniesionej skargi kasacyjnej, nie wkracza zaś w żadnym zakresie w sferę, w której wyrok kończący postępowanie, korzysta już z powagi rzeczy osądzonej. W uchwale tej wskazano, że z istoty postępowania kasacyjnego wynika, iż nie jest też ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia "o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej" w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności tego nadzwyczajnego

środka zaskarżenia, jakim jest kasacja, wniesionego już po prawomocnym zakończeniu postępowania.

W licznych judykatach Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że niedopuszczalny z mocy ustawy jest wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego, gdyż orzeczenie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 544 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 in princ.k.p.k. Jest natomiast takim orzeczeniem wydane przez Sąd Najwyższy, po uchyleniu w wyniku kasacji prawomocnego wyroku, orzeczenie następcze o umorzeniu postępowania lub o uniewinnieniu oskarżonego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2001 r., sygn. akt III KO 53/99, OSNKW 2001, z. 7 - 8, poz. 67, z dnia 27 czerwca 2001 r., III KO 115/00, OSNKW 2001, z. 9 - 10, poz. 83, z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. akt V KO 87/10 i powołane w nim orzeczenia, zam. R - OSNKW 2010, poz. 2369, z dnia 19 sierpnia 2015 r., sygn. akt IV KO 46/15, OSNKW 2015, z. 12, poz. 104, a także postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2023 r., sygn. akt I KZP 17/22, Legalis).

Kierując się powyższym zarządzono, jak na wstępie.

[PŁ]

[a.ł]